

Erityisen tuen suunnitelma

AMMATTIOPISTO LIVIA

Sisällys

Johdanto	2
Erityisen tuen lainsäädäntö	2
Erityisen tuen toimijat	5
Erityisen tuen toimintamalli	7
Erityisen tuen päätös	8
Erilaisia erityisen tuen toteutustapoja	9
Arvioinnin mukauttaminen	10
Ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista poikkeaminen	11
Erityisen tuen arviointi ja kehittäminen	12
Liitteet	13
Linkkejä ja vinkkejä erityisen tuen toteuttamiseen	13

Johdanto

Ammattiopisto Livian erityisen tuen suunnitelma on osa koulutuksen järjestäjän laatujärjestelmää ja pedagogista käsikirjaa. Suunnitelman tavoitteena on selkeyttää erityisen tuen ja ohjauksen perusteita, merkitystä ja käytännön tukitoimia Ammattiopisto Liviassa. Tavoitteena on antaa opiskelijoille tarpeellisia tietoja ja taitoja ammattitaidon saavuttamiseksi sekä valmiuksia itsenäiseen ammatin harjoittamiseen. Lisäksi koulutuksen tavoitteena on tukea opiskelijoiden kehitystä hyviksi ja tasapainoisiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi sekä antaa opiskelijoille jatko-opintojen, harrastusten sekä persoonallisuuden monipuolisen kehittämisen kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja sekä tukea elinikäistä oppimista.

Tavoitteiden ja ammattitaitovaatimusten saavuttamiseksi osa opiskelijoista tarvitsee opinnoissaan erityistä tukea. Erityisen tuen tehtävänä on turvata opiskelijalle opinnoissa riittävät tukitoimet ja ohjaus. Opiskelijalle voidaan antaa erityistä tukea integroituna muuhun opetukseen, luonnonvaralan pienryhmissä tai yksilöllisenä opetuksena / ohjauksena. Erityisen tuen käytännön toteutuksesta huolehtivat opettajatuutorit, opettajat, erityisopettajat ja opinto-ohjaajat, jotka yhteistyössä vastaavat erityisestä tuesta ja ohjauksesta opintojen aikana.

Tässä suunnitelmassa määritellään Ammattiopisto Livian erityisen tuen periaatteet: tavoitteet, toteutus, opetusmenetelmät, tuki- ja erityispalvelut, asiantuntijapalvelut, yhteistyötahot ja vastuut. Erityisen tuen päätökset, opiskelijoiden yksilölliset erityisen tuen suunnitelmat, toteutus ja seuranta kirjataan sähköisesti wilma-järjestelmään opiskelijan henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman (HOKS) osaksi. Opistokohtaiseen toimintasuunnitelmaan on kirjattu henkilöstön roolit ja vastuut erityisen tuen toteuttamisessa.

Tämä erityisen tuen suunnitelma kuvaa erityisen tuen toteuttamista Ammattiopisto Liviassa. Sen laatimisesta on vastannut erityisen tuen työryhmä.

Erityisen tuen lainsäädäntö

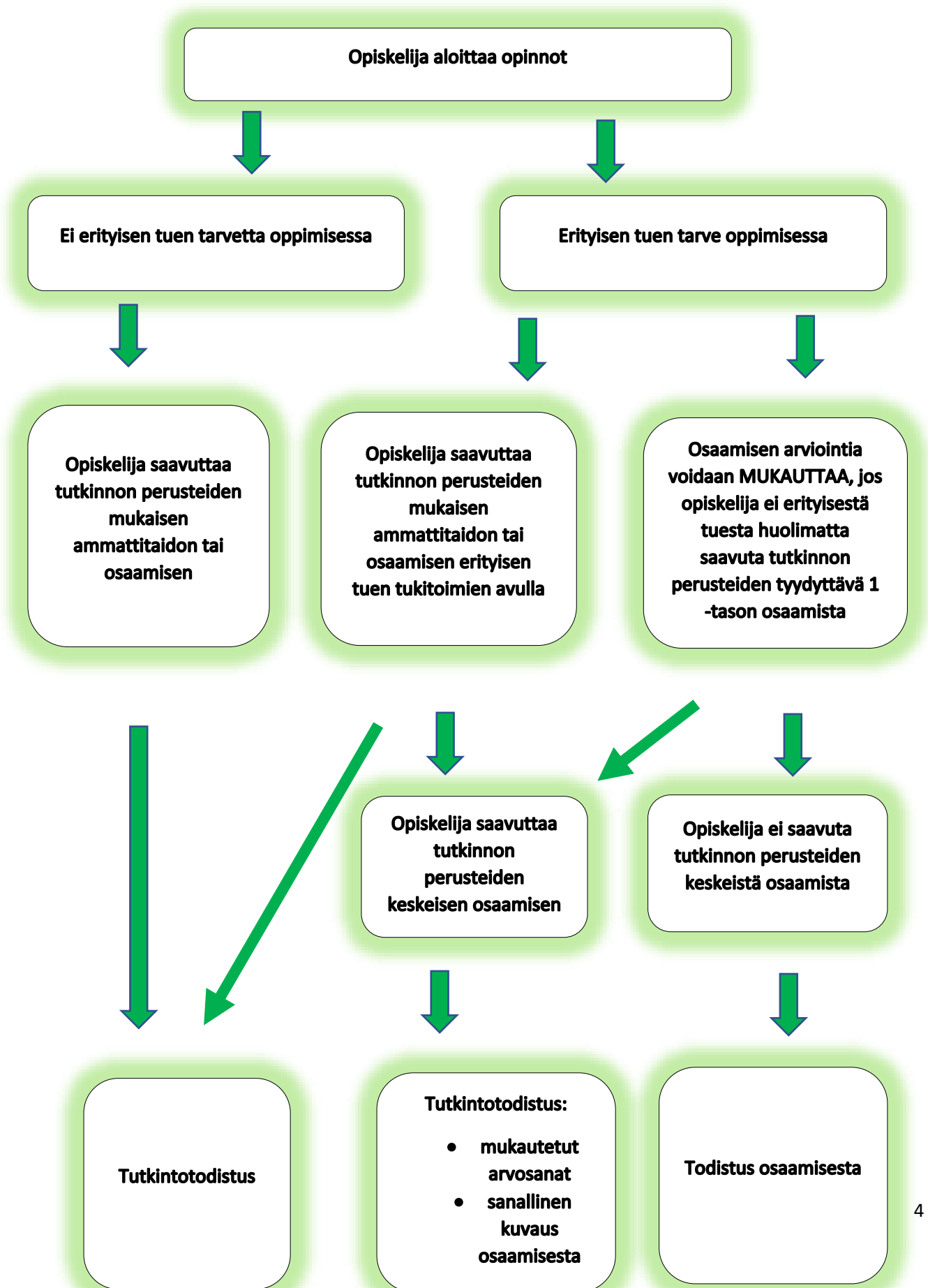
Ammatillista koulutusta koskevassa lainsäädännössä erityistä tukea ohjaavat laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017 sekä oppivelvollisuuslaki 1214/2020. Opiskelijalla on oikeus erityiseen tukeen, jos hän oppimisvaikeuksien, vamman, sairauden tai muun syyn vuoksi tarvitsee pitkäaikaista tai säännöllistä erityistä oppimisen ja opiskelun tukea tutkinnon tai koulutuksen perusteiden mukaisten ammattitaitovaatimusten tai osaamistavoitteiden saavuttamiseksi.

Erityisellä tuella tarkoitetaan opiskelijan tavoitteisiin ja valmiuksiin perustuvaa suunnitelmallista pedagogista tukea sekä erityisiä opetus- ja opiskelujärjestelyjä. Erityisen tuen toimenpiteet suunnitellaan opiskelijan henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan HOKSiin ja erityisestä tuesta tehdään viranhaltijapäätös.

Ammattiopisto Livia toteuttaa erityistä tukea Opetushallituksen antamien tutkintojen perusteiden ja määräysten, tutkintokohtaisten toteuttamissuunnitelmien ja muiden Ammattiopisto Liviassa noudatettavien erityistä tukea koskevien säädösten ja ohjeiden mukaisesti.

Erityisen tuen opiskelijan mahdollisia opintopolkuja on kuvattu alla olevassa kuvassa.

ERITYINEN TUKI MAHDOLLISTAA TUTKINNON SUORITTAMISEN

Erityisen tuen toimijat

Opettajatuutori

- Vastaa opiskelijan HOKSaamisesta ja sen myötä erityisen tuen prosessin aloittamisesta ja tekee yhteistyötä huoltajien kanssa
- Tekee ja päivittää yhdessä erityisopettajan ja muiden asiantuntijoiden kanssa opiskelijoidensa erityisen tuen suunnitelmat
- Tiedottaa opiskelijan tuen tarpeesta muille opettajille
- Tekee yhteistyötä opettajien ja muiden asiantuntijoiden kanssa omien opiskelijoidensa osalta

Aineenopettaja/amatillinen opettaja

- Antaa ensisijaisesti tukea erityisen tuen opiskelijoille
- Tiedottaa tuutoria tukea tarvitsevista opiskelijoista
- Ohjaa opiskelijan tarvittaessa lisätuen piiriin (alan omat tukimuodot, YTO-opintojen pajatoiminta)
- Käynnistää mukautusprosessin yhteistyössä opiskelijan ja alaikäisen huoltajan kanssa
- Täyttää oman tutkinnon osan/osa-alueen/teeman osalta mukautustiedot wilmaan, järjestää opiskelijan sekä huoltajan kuulemisen ja sen jälkeen toimittaa mukautuspäätöksen rehtorille allekirjoitettavaksi sähköisesti
- Kirjaa tarvittaessa oman tutkinnon osan/osa-alueen/teeman osalta erityisen tuen tietoja wilmaan

Ammatillinen erityisopettaja

- Vastaa erityisen tuen antamisesta ammatillisissa tutkinnon osissa yhdessä ammatillisen opettajan kanssa
- Voi laatia helpotettua opiskelumateriaalia ja tehtäviä
- Voi vastata ammatillisten aineiden erityisen tuen pajatoiminnasta
- Konsultoi muuta henkilökuntaa erityisen tuen asioissa
- On tarvittaessa apuna koulutusopimuspaikan etsimisessä ja valvonnassa
- On tarvittaessa apuna ammatillisten näyttöjen suunnittelussa ja kirjallisten suunnitelmien tekemisessä
- On apuna oppimisvaikeuksien kartoittamisessa ja tarvittavan taustatiedon hankkimisessa
- Vastaa erityisen tuen suunnitelmien päivittämisestä yhdessä opettajatuutorin kanssa
- Hoitaa tarvittaessa muitakin Ammattiopisto Liviaan erityisopetukseen liittyviä kehittämistehtäviä
- Kartoittaa yhdessä opettajatuutorien kanssa oman koulutusalan erityistä tukea tarvitsevat opiskelijat
- Vastaa opettajatuutorin kanssa erityisen tuen päätöksen valmisteleminen ja tekee päätösehdotuksen pedagogiselle rehtorille ja huolehtii suunnitelmien päivittämisestä

- On jäsen oppilaitoksen erityisen tuen ryhmässä (ErTu)

Tiiminvetäjä

- Vastaa erityisen tuen resurssien käytöstä omalla koulutusosalallaan tehden yhteistyötä erityisopettajan, opettajatuutorin ja muiden opettajien kanssa
- Vastaa erityiseen tukeen liittyvistä hankinnoista tiiminsä osalta

Erytisen tuen ryhmä (ErTu-ryhmä)

- Puheenjohtajana erityisestä tuesta vastaava pedagoginen rehtori
- Jäseninä ammatilliset erityisopettajat sekä opojen edustaja ja tarvittaessa eri alan asiantuntijat
- Kehittää erityistä tukea Ammattiopisto Liviassa
- Päättää erityisen tuen toimintatavoista ja käytänteistä ja tekee esityksiä erityisen tuen kehittämistä ja toteuttamisesta yhtymähallitukselle

Koulunkäynninohjaajat

- Tukee opiskelijaa tarpeen mukaan ammatillisissa ja yhteisten tutkinnon osien opinnoissa
- Tekee tiivistä yhteistyötä muiden erityisen tuen toimijoiden kanssa opiskelijan asioissa
- Vastaa pajatoiminnasta omassa toimipaikassaan
- Osallistuu tarvittaessa erityisen tuen suunnitelman tekemiseen ja pedagogisiin kokouksiin

Opinto-ohjaaja

- Vastaa omalta osaltaan erityisen tuen opiskelijan opintopolun eteenpäin viemisestä niin, että opiskelija saa riittävästi tukea opintoihinsa

Kuraattori

- On mukana tukemassa erityisen tuen opiskelijan opintopolkua erityisesti sosiaalisten ongelmien suhteen

Psykologi

- On apuna oppimisvaikeuksien kartoittamisessa ja opiskelijoiden tukitoimien pohtimisessa

Pedagoginen rehtori

- Vastaa erityisopetuksesta ja sen kehittämisestä
- Toimii erityisen tuen ryhmän (ErTu) puheenjohtajana
- Hyväksyy (tai hylkää) erityisen tuen päätökset, mukautukset ja poikkeamat

Erityisen tuen toimintamalli

Opiskelijan erityisen tuen tarvetta arvioidaan opiskelujen alkuvaiheessa yhteistyössä opiskelijan ja alaikäisen opiskelijan huoltajan kanssa. Apuna tässä arvioinnissa käytetään opiskelijan aikaisempia todistuksia, mahdollisia lausuntoja, siirto-HOJKSia, peruskoulun opinto-ohjaajien ja erityisopettajien kautta saapuvaa siirtotietoa sekä oppilaitoksessa tehtäviä lähtötasokartoituksia. Näiden tietojen pohjalta opiskelijalle laaditaan tarvittaessa osana HOKSia suunnitelma erityisen tuen toimenpiteitä varten ja erityisen tuen päätös.

TUEN TARPEEN ARVIOINTI

- Aikaisemmat todistukset ja lausunnot
- Alkuhaastattelu, wilman HOKS-lomake
- Opettajien huomiot
- Tiedonsiirto peruskoulusta, siirto HOJKS
- Huoltajien antamat tiedot
- Tarvittaessa apuna erityisopettajan/psykologin tekemät testit

ERITYISEN TUEN PÄÄTÖS

- Laaditaan siirtotietojen/alkukartoitusten pohjalta tai kun näyttää siltä, ettei opiskelija selviydy opinnoistaan
- Opettajatuutorin aloittaa erityisen tuen päätösprosessin osana HOKSia
- Erityisopettaja on opettajatuutorin tukena opiskelijan erityisen tuen suunnitelman tekemisessä, tarvittaessa käytetään muita asiantuntijoita
- Tehdään yhdessä opiskelijan ja huoltajan (mikäli kyseessä alaikäinen opiskelija) kanssa

ERITYISEN TUEN JÄRJESTÄMINEN

- Yksilölliset erityisen tuen tukitoimet
- Arvioinnin mukauttaminen = mukautus (arviointi asteikolla K5^(M)-T1^(M))
- Poikkeaminen

SÄÄNNÖLLINEN SEURANTA JA ARVIOINTI

- Tiedottaminen erityiseen tukeen osallistuvien tahojen välillä
- Säännölliset keskustelut opiskelijan, alaikäisen opiskelijan huoltajan ja opettajatuutorin/erityisopettajan välillä
- Suunnitelman toteutumisen seuraaminen ja dokumentointi
- Oppimisen ja osaamisen arviointi
- Opiskelijan erityisen tuen suunnitelman päivittäminen

Erityisen tuen päätös

Koulutuksen järjestäjä päättää opiskelijalle annettavasta erityisestä tuesta. Erityisen tuen tarve määritellään jokaiselle opiskelijalle yksilöllisesti. Erityistä tukea tarvitsevalle opiskelijalle tehdään HOKSin osana erityisen tuen suunnitelma, joka edellyttää erityisen tuen päätöstä. Erityisen tuen päätös voidaan tehdä mihin aikaan vaan lukuvuodesta tahansa, mutta tavoitteena on saada ensimmäisen vuoden opiskelijan erityisen tuen päätös tehtyä mahdollisimman nopeasti opintojen alussa. Ennen erityisen tuen päätöksen tekemistä tulee opiskelijaa ja tämän huoltajaa tai laillista edustajaa kuulla. Kuulemisen suorittavat opiskelijan opettajatuutori ja erityisopettaja. Erityisen tuen saajien päätöksen perusteet ovat salassa pidettäviä fyysiseen tai psyykkiseen terveyteen liittyviä tietoja.

Erityisen tuen päätöksen tekee ja allekirjoittaa pedagoginen rehtori. Pedagogisen rehtoriin päätöksen jälkeen erityisen tuen suunnitelmaa päivitetään Wilmassa sähköisesti.

Jos opiskelija ei enää tarvitse erityisiä tukitoimia, erityisen tuen päätös puretaan. Päätöksen erityisen tuen purkamisesta tekee pedagoginen rehtori.

Erilaisia erityisen tuen toteutustapoja

OPPIMISEN TUKEMISEN KEINOJA VIESTINTÄ- JA VUOROVAIKUTUSOSAAMISEEN

Opiskelutekniikoiden ohjaaminen
(mind map, strukturointi, värien käyttö)
Tekstin alleviivaus/huomiokynän käyttö
Kuvien käyttö tekstin ohella
Äänikirjojen käyttö
Helppolukuinen materiaali
Muistiinpanot etukäteen opiskelijalle
Tehtävien/testien ääneen luku
Tietokoneen käyttö kirjoitettaessa
Tuotetun tekstin loogisuuden tarkistaminen
Toiminnallisten ja suullisten tehtävien käyttö
Muististrategioiden käyttäminen

YLEISIÄ OPPIMISEN TUKEMISEN KEINOJA

Mahdollisimman lyhyet ja selkeät ohjeet (selkokielisyys)
Ohjeet asteittain, jaksoittain, välivaiheittain
Ohjeet toistetaan ja kirjoitetaan taululle
Selvennetään käsitteitä ja vierasperäisiä sanoja
Tuntimateriaali annetaan etukäteen
Kuunteleminen ja kirjoittaminen eri aikaan
Eri aistien käyttö (kuulo, näkö, tunto, maku, haju, liike)
Työvaltainen oppiminen ja opetus
Toiminnallisten oppimis- ja opetusmenetelmien käyttö
Kokeiden/oppimistehtävien palaute
Rinnakkais-/samanaikaisopetus
Rauhallinen oppimisympäristö (äänet, valot, järjestys/siisteys)
Työskentelyn tauottaminen
Toiminnan ohjauksen tukeminen
(aloittaminen, tekeminen, valmiiksi saaminen, tarkistaminen)
Pienryhmäopetus
Pajatoiminnan hyödyntäminen oppimisen tukena

TUKIMUOTOJA TYÖELÄMÄSSÄ OPPIMISEEN JA NÄYTTÖIHIN

Opiskelijan valmentaminen kirjallisia ohjeita läpikäymällä, harjoittelemalla ja keskustelemalla
Työpaikkaohjaajan konsultointi opiskelijasta (opiskelija itse tai yhdessä opiskelijan kanssa)
Opiskelijahuollon konsultointi tarvittaessa
Opiskelijoiden perehdytys (työpaikka, työvälineet, työtoverit, työpaikan tavat ja kulttuuri)
Näyttösuunnitelman tarkennus kolmikantaisesti
Suulliset ja kirjalliset selkokieliset ohjeet
Mahdollisuus harjoitella ja kerrata opittavia asioita
Osaamisen kartoittamista ja opitun arviointia
Opitun varmistamista ja keskustelua opiskelijan kanssa
Tarvittaessa lisäohjausta ja harjoittelua
Lisätuki esim. kirjallisten ja/tai kuvallisten ohjeiden tulkitsemiseen
Ohjeiden ja tehtävien täsmentäminen ja selventäminen, vaikean vaiheen yli ohjaaminen kysymysten avulla
Lisäohjauskäynnit työpaikalle
Sanallinen arviointi
Tarvittaessa yksilöllinen uusintanäyttö

OPPIMISEN TUKEMISEN KEINOJA MATEMAATTISIIN OPINTOIHIN

Peruslaskutoimitusten kertaaminen
Tehtävien looginen eteneminen
Huolimattomuusvirheiden tarkistaminen
Sanallisten tehtävien selittäminen eri tavoin ja sanoin
Sanallisten tehtävien lukeminen ääneen
Vaikeiden käsitteiden selittäminen eri tavoin ja sanoin
Havainnollistaminen (konkreettisten esineiden käyttö)
Toiminnallinen matematiikka
Tehtävien osittaminen
Käytännöllisyys
(opettävien asioiden vieminen nuoren maailmaan)

TUKIMUOTOJA OSAAMISEN NÄYTTÄMISEEN

Tekemällä oppimisen ja näyttämisen korostaminen
Kirjallisten tehtävien vähentäminen
Oppimistehtävien ja kokeiden osittaminen sekä niiden suullinen
ja visuaalinen täydentäminen
Toiminnallisten menetelmien ja tehtävien käyttö
Lisääjän antaminen tehtävien ja kokeiden tekemiseen
Tehtävien ja kokeiden suorittaminen pari-, ryhmä- tai kotitehtävinä
Koekysymysten antaminen etukäteen
Osaamisen näyttämisen osittaminen
Monipuolisten arviointimenetelmien käyttö

Arvioinnin mukauttaminen

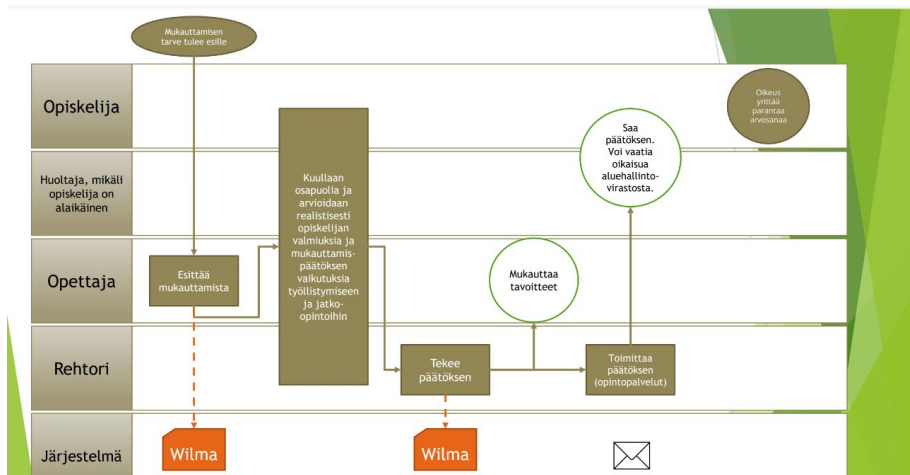
Aina ei erityistä tukea saavan opiskelijan arviointia ole tarpeen mukauttaa, vaan arviointiasteikko K5-T1 on saavutettavissa pienemmällä tavoitteilla (K4-T1-tavoitteet), vähentämällä opiskeltavia asioita, antamalla enemmän ohjausta ja tukea oppimisprosessiin sekä hyödyntämällä erilaisia opiskelumenetelmiä ja oppimisympäristöjä.

Jos erityistä tukea saava opiskelija ei tiivistä tuesta huolimatta pysty saavuttamaan T1-tason mukaista osaamista, voidaan osaamisen arviointia mukauttaa laatimalla opiskelijalle yksilöllinen osaamisen arviointi. Mukauttaminen voidaan tehdä ennen tutkinnon osan/osa-alueen alkua, sen aikana tai sen jälkeen, jos on oletettavissa, ettei opiskelija saavuta T1-tasolla tarvittavaa osaamista. Mukauttaminen on mahdollista ammatillisissa perustutkinnoissa. Ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa osaamisen arviointia ei voi mukauttaa. Jos osaamisen arviointia mukautetaan, tulee opiskelijalle tehdä ensin erityisen tuen päätös ja sen jälkeen mukautuspäätös. Osaamisen arviointia voidaan mukauttaa vain siinä määrin, kuin se on opiskelijan henkilökohtaiset tavoitteet ja valmiudet huomioon ottaen välttämätöntä. Tällöin arviointiasteikko on K5^(M)-T1^(M). Mukautetut opinnot tulee arvioida myös sanallisesti. Mukautetun osaamisen arvioinnin osalta voi löytyä tarkempia määräyksiä/rajoitteita tutkinnon perusteista (esim. sosiaali- ja terveysala), lisäksi mukauttamispäätös saattaa vaikuttaa työllistymiseen ja jatko-opintoihin. Mukauttamisesta huolimatta mukautetun arviointiasteikon rinnalla on käytössä myös arviointiasteikko K5-T1, mikäli opiskelijan taidot kehittyvätkin oppimisprosessin aikana huomattavasti. Jos opiskelija saavuttaa arvosanan T1 täytyy mukautus purkaa.

MUKAUTETTUJEN ARVIINTIKRITEERIEJEN OHJEELLISET TASOKUVAUKSET						
Tasokuvaukset on tarkoitettu sovellettavaksi osaamisen arvioinnin mukauttamistilanteissa ammatillisissa perustutkinnoissa. (Ohjeellisia tasokuvauksia voidaan soveltuvin osin käyttää myös YTO osa-alueiden arvioinnissa)						
	TYDYTTÄVÄ 1 M	T2 M	HYVÄ 3 M	H4 M	KIITETTÄVÄ 5 M	TYDYTTÄVÄ 1
OSAAMISTASON YLEINEN KUVAUS	AVUSTETTUNA		TUETTUNA		OHJATTUNA	PÄÄSÄÄNTÖISESTI ITSENÄISESTI
TYÖTEHTÄVÄT JA OHJAUS	Opiskelija työskentelee yksilöllisesti suunnitelluissa tai paljon harjoitelluissa työtehtävissä jatkuvasti avustettuna		Opiskelija työskentelee yksilöllisesti suunnitelluissa työtehtävissä tuettuna tai jatkuvasti ohjattuna		Opiskelija työskentelee tutuissa toistuvissa työtehtävissä ohjattuna tai jatkuvasti ohjattuna	Opiskelija työskentelee tutuissa työtehtävissä ohjauksen saatuaan
TYÖYMPÄRISTÖ JA AIKA	Opiskelija työskentelee yksilöllisesti räätälöidyissä työympäristöissä ja saa runsaasti lisäaikaa		Opiskelija työskentelee tutuissa työympäristöissä tuettuna ja yksilöllisellä aikataululla		Opiskelija työskentelee tutuissa työympäristöissä ohjauksen saatuaan	Opiskelija työskentelee uusissa työtilanteissa ja työympäristöissä ohjattuna
TYÖRYHMÄ JA YHTEISTYÖ	Opiskelija työskentelee jatkuvasti työparin * opastuksella ja avustettuna Käikkein keskeisin osaaminen on saavutettu!		Opiskelija työskentelee työryhmässä ohjattuna		Opiskelija työskentelee työryhmän jäsenenä tai työparin kanssa melko itsenäisesti	Opiskelija työskentelee työryhmän jäsenenä tai toisen apuna

* TYÖPARILLA TARKOITETAAN: OPETTAJAA, OHJAAJAA, TYÖPAIKKAOHJAAJAA, TYÖVALMENTAJAA TAI MUUTA HENKILÖÄ

Koulutuksen järjestäjä päättää tutkinnon osan/osa-alueen osaamisen arvioinnin mukauttamisesta. Päätös opintojen mukauttamisesta on hallinnollinen päätös, johon voi vaatia oikaisua aluehallintovirastosta. **Päätökseen tulee liittää tieto, miten oikaisuvaatimus tehdään.** Opiskelijaa ja alaikäisen huoltajaa tai laillista edustajaa tulee kuulla ennen mukauttamispäätöksen tekemistä. Mukautusanomus ja yksilölliset arviointikriteerit laaditaan wilmassa. Anomuksen ja kriteerien laatimisesta vastaa tutkinnon osan/osa-alueen opettaja. Mukautuspäätöksen ja mukautetut arviointikriteerit hyväksyy aina pedagoginen rehtori. Mukautuksen tekemisestä Wilmaan löytyy tarkempi ohje liitteestä.

Ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista poikkeaminen

Ammattillisen perustutkinnon perusteiden mukaisista ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista voidaan poiketa siten, että opiskelija ei osoita jotakin tutkinnon perusteiden edellyttämää osaamista, jos:

- 1) tutkinnon perusteiden mukaiset ammattitaitovaatimukset tai osaamistavoitteet ovat olosuhteet tai aiemmin hankittu osaaminen huomioiden joiltakin osin opiskelijalle kohtuuttomia; tai
- 2) poikkeaminen on perusteltua opiskelijan vammaan tai terveydentilaan liittyvistä syistä.

Poikkeaminen ei edellytä erityisen tuen päätöksen tekemistä opiskelijalle.

Poikkeamisen tavoitteena on, että opiskelija voi suorittaa tutkinnon, vaikka hän 1 momentissa tarkoitettujen syiden vuoksi ei voi joiltakin osin saavuttaa tutkinnon perusteiden mukaisia ammattitaitovaatimuksia tai osaamistavoitteita. Ammattitaitovaatimuksista ja osaamistavoitteista voidaan poiketa vain siinä määrin kuin se on 1 momentissa tarkoitettujen syiden vuoksi välttämätöntä.

Poikkeaminen voi tarkoittaa esimerkiksi vieraskielisten opiskelijoiden kohdalla sitä, että toisen kotimaisen kielen opiskelu joiltakin osin todetaan kohtuuttomaksi. Jos arvioinnista poiketaan yhteisten tutkinnon osien osalta, vaikuttaa tämä osaamispisteisiin. Osa-alue on korvattava jollakin toisella. Jos arvioinnista poiketaan merkittävästi ammatillisten tutkinnon osien osalta, niin

opiskelijalle ei voi antaa tutkintotodistusta ao. tutkinnon osan suorittamisesta. Koulutuksen järjestäjä antaa tällöin todistuksen opiskelijan osaamisesta.

Koulutuksen järjestäjä päättää poikkeamisesta. Opiskelijaa ja tämän huoltajaa tai laillista edustajaa tulee kuulla ennen päätöksen tekemistä. Opetushallitus voi tutkinnon tai koulutuksen perusteissa määrätä, miltä osin ammattitaitovaatimuksista ja osaamistavoitteista ei voida poiketa.

Tutkintotodistukseen lisätään viittaus poikkeamiseen silloin, kun perustutkinnon ammatillisten tutkinnon osien ammattitaitovaatimuksista tai yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden osaamistavoitteista on poikettu.

Ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista poikkeamisen lomake löytyy Wilmasta. Poikkeamisen prosessista vastaa ja tiedot lomakkeelle kirjaa opinto-ohjaaja. Päätöksen poikkeamisesta tekee pedagoginen rehtori. Opintotoimisto tarkistaa viitteiden oikeellisuuden.

Erityisen tuen arviointi ja kehittäminen

ErTu-ryhmä kokoontuu säännöllisesti, seuraa erityisen tuen toteutumista ja kehittää erityistä tukea Ammattiopisto Liviassa. ErTu tekee itsearviointin toiminnastaan kerran lukuvuodessa. Erityisopettajat tekevät omilla aloillaan yhteistyötä opettajien, tiiminvetäjien ja pedagogisen rehtorin kanssa erityisen tuen asioiden kehittämiseksi.

Erityisen tuen toiminnan kehittämiskohteita:

- Harkinnanvarainen haku
- Nivelvaiheen tiedonsiirto
- Lähtötasokartoitukset
- Oppimisvälineiden- ja materiaalien kartoitus ja hankinta
- Pajatoiminnan kehittäminen
- Erityisen tuen suunnitelman jalkauttaminen
- Erityisen tuen lomakkeiden kehittäminen
- Erityisopettajan työnkuvaus
- Pienryhmätoiminnan prosessien kuvaaminen

Liitteet

Linkkejä ja vinkkejä erityisen tuen toteuttamiseen

[Arviointiopas opettajalle mukauttaminen.pdf](#)

[timantti2-leaflet-a4.pdf](#)

[Erityisen-tuen-tyokalupakki-tyopaikkaohjaajalle.pdf](#)

[Erityinen tuki ammatillisessa koulutuksessa](#)

[Livian intranet -> OSAVAOPE](#)